

<https://doi.org/10.52387/1811-5470.2025.4.02>  
CZU: 37.015:78:159.9

## REPERE EPISTEMICE ALE CONCEPTELOR DE CULTURĂ, CULTURĂ MUZICALĂ ȘI CULTURĂ VOCALĂ

**Ion GAGIM.**

*doctor habilitat, profesor universitar,*  
Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți, RM

**ORCID: 0000-0002-4170-1933**

E-mail: gagim.ion@gmail.com

**Daniela Carmen ROȘOGA POPA**

*doctorandă, Școala Doctorală Științe ale Educației,*  
Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți, RM,

*asistent universitar, Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu, România*

**ORCID: 0009-0007-6390-2051**

E-mail: danielacarmen.popa@ulbsibiu.ro

**Rezumat.** *Articolul analizează conceptele de cultură, cultură muzicală și cultură vocală, evidențiind relațiile lor organice și rolul formativ în dezvoltarea personalității umane. Cultura, în accepțiunea sa largă, reprezintă atât acumularea de valori materiale și spirituale, cât și procesul prin care acestea se transmit și se recrează. În interiorul acestei dimensiuni generale, cultura muzicală se constituie ca o formă specializată, orientată spre cultivarea sensibilității estetice și a capacității de a percepe muzica drept o artă vie, cu funcții formative și spirituale. Cultura vocală, ca expresie concretă a culturii muzicale, este centrată pe vocea umană – instrument intim și direct, prin care individul își transmite emoțiile, gândurile și valorile. Cântul, considerat încă din Antichitate o formă originară de expresie, a însoțit toate momentele esențiale ale vieții comunitare și individuale, îndeplinind funcții comunicative, educative și spirituale. Astfel, cultura vocală nu se reduce la tehnica de cânt, ci implică dimensiuni estetice și formative, reflectând legătura dintre artă, educație și spiritualitate. De-a lungul istoriei, pedagogia vocală a rafinat metode și principii prin care vocea a fost cultivată ca instrument artistic. Tradițiile bel canto, școlile naționale și cercetările moderne au contribuit la o abordare complexă, bazată pe echilibrul dintre tehnică și expresivitate. În plan educațional, formarea culturii vocale presupune colaborarea dintre profesor și student, unde transmiterea tehnicii se îmbină cu dezvoltarea sensibilității și a personalității interpretului. Astfel, cultura vocală se conturează ca finalitate a educației muzicale, sintetizând cunoașterea, sensibilitatea și expresivitatea artistică. Ea contribuie la formarea unei personalități armonioase și creatoare, capabile să valorifice tradițiile și să transmită valori estetice și spirituale, integrându-le în patrimoniul cultural universal.*

**Cuvinte-cheie:** *cultura generală, cultura muzicală, cultura vocală, cântul, formare și spiritualitate*

## EPISTEMIC MARKETS OF THE CONCEPTS OF CULTURE, MUSICAL CULTURE AND VOCAL CULTURE

**Summary.** *The article analyses the concepts of culture, musical culture and vocal culture, highlighting their organic relationships and formative role in the development of human personality. Culture, in its broad sense, represents both the accumulation of material and spiritual values, and the process by which they are transmitted and recreated. Within this general dimension, musical culture is constituted as a specialized form, oriented towards cultivating aesthetic sensitivity and the ability to perceive music as a living art, with formative and spiritual functions. Vocal culture, as a concrete expression of musical culture, is centered on the human voice – an intimate and direct instrument, through which the individual transmits his emotions, thoughts and values. Singing, considered since Antiquity an original form of expression, accompanied all the essential moments of community and individual life, fulfilling communicative, educational and spiritual functions. Thus, vocal culture is not reduced to singing technique, but involves aesthetic and formative dimensions, reflecting the connection between art, education and spirituality. Throughout history, vocal pedagogy has refined methods and principles by which the voice has been cultivated as an artistic instrument. Bel canto traditions, national schools and modern research have contributed to a complex approach, based on the balance between technique and expressiveness. In educational terms, the formation of vocal culture involves collaboration between teacher and student, where the transmission of technique is combined with*

*the development of the performer's sensitivity and personality. Thus, vocal culture is emerging as the finality of musical education, synthesizing knowledge, sensitivity and artistic expressiveness. It contributes to the formation of a harmonious and creative personality, capable of capitalizing on traditions and transmitting aesthetic and spiritual values, integrating them into the universal cultural heritage.*

**Keywords:** *general culture, musical culture, vocal culture, singing, training and spirituality.*

**Introducere.** Cultura a reprezentat dintotdeauna un element definitoriu al existenței umane, fiind expresia interacțiunii dintre dimensiunea materială și cea spirituală. Ea nu este doar rezultatul acumulării de valori și cunoștințe, ci un proces dinamic prin care se modelează personalitatea și se transmite moștenirea istorică și artistică a comunităților. În acest sens, cultura nu poate fi înțeleasă izolat, ci ca un fenomen complex, ce reflectă legătura omului cu realitatea și cu sine însuși [4].

O dimensiune aparte a culturii generale este cultura muzicală, ce depășește simpla cunoaștere a notelor sau a regulilor teoretice și se manifestă prin capacitatea de a percepe și de a trăi muzica drept artă vie. Muzica, prezentă încă din zorii civilizației, a constituit dintotdeauna un limbaj universal, însoțind omul în toate momentele fundamentale ale vieții sale. Ea are puterea de a forma sensibilitatea, de a dezvolta conștiința estetică și de a cultiva armonia interioară, fiind nu doar un fenomen artistic, ci și unul educativ și spiritual [12].

În interiorul culturii muzicale, *cultura vocală* deține un loc privilegiat. Vocea este instrumentul cel mai apropiat și mai intim al ființei umane, prin care se exprimă emoția, gândirea și identitatea spirituală. Cântul, considerat de mulți autori chiar anterior limbajului articulat, a funcționat ca o formă originală de comunicare și de expresie artistică. A traversat toate epocile, de la ritualurile arhaice la arta rafinată a *bel canto*-ului, păstrându-și funcțiile esențiale: comunicare, formare și spiritualitate.

În plan educațional, cultura vocală nu înseamnă doar perfecționarea tehnicii de cânt, ci presupune un proces complex de formare, în care se îmbină deprinderile tehnice cu sensibilitatea artistică și dimensiunea spirituală a interpretului. Prin voce, studentul sau cântărețul exprimă nu doar competența dobândită, ci și propria interioritate, transformând cântul într-un act de creație autentică. Educația muzicală este „o știință și artă a sufletului” [7], iar cultura vocală constituie expresia cea mai concretă a acestei viziuni.

Astfel, cultura vocală poate fi privită ca finalitate a educației muzicale și ca o sinteză între cunoaștere, sensibilitate și expresivitate. Ea contribuie la forma-

rea unei personalități armonioase și deschise către valori universale, făcând din voce nu doar un instrument artistic, ci și un mijloc prin care omul se raportează la tradiție, la comunitate și la patrimoniul cultural al umanității.

**Discuții. Definirea conceptelor fundamentale.** Conceptul de cultură a fost, de-a lungul timpului, un punct central al reflecției filosofice, pedagogice și artistice. Potrivit lui Ion Coteanu, cultura reprezintă „totalitatea valorilor materiale și spirituale create de omenire în procesul practicii social-istorice, precum și a instituțiilor necesare pentru crearea și comunicarea acestor valori” [4]. Această definiție scoate în evidență caracterul complex al culturii, care cuprinde atât dimensiunea materială, cât și pe cea spirituală, într-o legătură indestructibilă cu dezvoltarea istorică a omenirii.

În plan psihologic și educațional [7; 8; 9], muzica, și implicit cultura muzicală, este mai întâi un fenomen sufletesc, interiorizat, care devine ulterior artă a sunetelor. Cultura muzicală se constituie, astfel, într-o formă de sensibilizare și rafinare a personalității, iar nivelul de cultură muzicală al unei persoane se reflectă prin capacitatea de a percepe muzica nu doar ca un ansamblu de sunete, ci ca o artă vie, născută din viață și inseparabilă de aceasta. Adevărata cultură muzicală presupune receptivitate, interes autentic, dragoste față de muzică și capacitatea de a trăi și interioriza mesajul sonor [Ibidem].

Dmitri Kabalevski [12] completează aceste perspective, susținând că educația muzicală are un rol fundamental în cultivarea „cugetului și sufletului”. Pentru el, cultura muzicală nu se reduce la acumularea de cunoștințe teoretice, precum citirea notelor sau analiza formală, ci presupune dezvoltarea unei relații vii și emoționale cu muzica. În acest sens, nivelul de cultură muzicală se exprimă prin nevoia interioară de a asculta și a practica muzica, prin capacitatea de a recunoaște stiluri și autori, dar mai ales prin sensibilitatea de a percepe valoarea artistică a unei lucrări.

**Cultură generală, cultură muzicală și cultură vocală.** Legătura dintre cultură generală, cultură muzicală și cultură vocală este una organică și complementară. *Cultura generală* oferă fundamentul

intelectual și spiritual al personalității, prin acumularea de cunoștințe, prin dezvoltarea gândirii critice și prin orientarea către valori universale. *Cultura muzicală* reprezintă o dimensiune specializată a culturii generale, prin care individul își rafinează sensibilitatea estetică, își cultivă auzul, emoțiile și capacitatea de expresie artistică. *Cultura vocală*, la rândul ei, constituie expresia practică și concretă a culturii muzicale, întrucât presupune integrarea deprinderilor tehnice (respirație, emisie, dicție), a expresivității și a tradițiilor interpretative [14; 10; 6].

Astfel, cultura vocală poate fi privită drept o finalitate a procesului de educație muzicală, prin care studentul își exprimă, prin voce, atât cunoștințele dobândite, cât și sensibilitatea artistică și spirituală. Ea nu este doar o tehnică de cânt, ci o sinteză între cultura generală, cultura muzicală și dimensiunea creativă a personalității.

**Muzica - fenomen universal.** Muzica a fost prezentă încă din zorii civilizației, însoțind omul în toate împrejurările și trăirile sale. Ea nu a reprezentat niciodată un element secundar al existenței, ci un factor esențial pentru dezvoltarea spirituală, psihologică și socială. În sensul cel mai direct se poate afirma că nu este posibilă existența omului fără sunet, iar muzica înseamnă tocmai această stăpânire a sunetelor de către ființa umană [9].

**Rolul muzicii în dezvoltarea umană.** Încă din Antichitate filosofi au acordat muzicii o importanță fundamentală. Pitagora vorbea despre „muzica sferelor”, considerând universul un sistem de vibrații armonioase. Platon și Aristotel au subliniat valoarea educativă și morală a muzicii: ea modelează sufletul, cultivă sensibilitatea și orientează omul către armonie și echilibru interior.

Jean-Jacques Rousseau [19] a arătat că melodia și cântecul au apărut înaintea limbajului articulat, oamenii exprimându-și inițial emoțiile prin intonații muzicale. În același sens Charles Darwin considera că omenirea a început mai întâi să cânte și abia apoi să vorbească. Cântecul, ca primă formă de artă, a străbătut istoria, însoțind omul de la ritualurile arhaice până la arta vocală rafinată a epocilor moderne [23].

Cercetările contemporane confirmă că muzica influențează profund dezvoltarea omului. Izolarea acustică totală produce tulburări psihologice și fiziologice, ceea ce dovedește că ființa umană nu poate exista fără sunet și fără universul vibrațiilor [9, p. 11]. Muzica rămâne, astfel, o dimensiune universală și indispensabilă a vieții.

Muzica are mai multe funcții esențiale, ce se regăsesc constant în istoria omenirii:

- **Funcția estetică.** Muzica este o artă a frumosului sonor. Ea cultivă sensibilitatea artistică și gustul estetic, dezvoltă capacitatea de percepere a armoniei și echilibrului. Cântecul este definit de M. Stoica [22] drept o creație născută din unitatea dintre poezie și melodie, iar această unitate estetică înobilează experiența umană;
- **Funcția spirituală.** Încă din mitologia greacă, muzica era văzută ca forță vindecătoare și înălțătoare. Ea a fost considerată o rugăciune, un mod de a comunica cu divinul. Muzica aduce omului o stare de înălțare și apropiere de sacru, funcție reiterată și de tradițiile populare: „Nu cânt cuiva ca să-i placă, dar cânt că mi-i lumea dragă” [9];
- **Funcția formativă.** Platon afirma că prin ritm și armonie, muzica pătrunde în suflet și îl formează. Educația muzicală dezvoltă memoria, atenția, sensibilitatea emoțională și echilibrul interior. Kabalevski [12] a întărit această idee modernă, subliniind că muzica are rolul de a cultiva „cugetul și sufletul”. Muzica devine, astfel, un mijloc educațional și formativ indispensabil.

Din la Antichitate până în prezent, muzica a fost percepută ca un fenomen universal, ce transcende barierele timpului și culturilor. Rolul său în dezvoltarea umană și funcțiile estetice, spirituale și formative confirmă că muzica este o dimensiune fundamentală a existenței, un limbaj universal ce unește individul cu comunitatea și cu ordinea spirituală a lumii.

**Cântecul și vocea ca instrument artistic.** Cântecul reprezintă prima manifestare artistică a omului și, în același timp, nucleul întregii muzici. Din cele mai vechi timpuri, cântecul i-a fost alături omului în momentele fundamentale ale existenței, de la ritualurile arhaice, la ceremoniile religioase și până la rafinată artă a cântului cultivat. Ca expresie a emoției imediate și a dorinței de comunicare, cântecul este o formă artistică universală, prezentă în toate culturile și epocile.

**Originea cântului, legătura cu vorbirea.** Numeroși autori consideră cântecul anterior limbajului articulat. Jean-Jacques Rousseau [19], în *Eseu despre originea limbilor*, afirmă că omul a început să comunice prin intonații muzicale și melodice, iar vorbirea s-a dezvoltat ulterior ca o extensie a acestora. Charles Darwin susținea, de asemenea, că omenirea „a început să cânte înainte de a vorbi”.

Observațiile asupra copiilor confirmă această ipoteză: gânguritul lor reprezintă exerciții vocale

care pregătesc atât vorbirea, cât și cântarea. Înainte de a rosti cuvinte, copiii explorează vocea prin melodii simple sau linii intonaționale improvizate [24]. Astfel, cântecul se află la originea limbajului și a comunicării artistice.

**Vocea ca instrument viu.** Vocea umană este cel mai direct și mai personal instrument muzical, inseparabil de interpret. Spre deosebire de instrumentele manufacturate, vocea aparține organic cântărețului, fiind expresia imediată a emoțiilor sale [10]. Profesorul de canto Francesco Lamperti [14] afirma că „vorbirea și muzica se transpun atât de mult încât vorbirea în sine devine o melodie”.

Stanislavski [28] sublinia, la rândul său, importanța expresivității vocii: „Un cuvânt pronunțat corect este deja muzică, o frază cântată bine devine vorbire”. Acest fapt confirmă că vocea, prin intonație, ritm și timbru, este un instrument artistic capabil să unească muzica și limbajul.

Cântecul are mai multe funcții fundamentale:

- **Funcția comunicativă.** Cântecul este o formă de comunicare universală. El exprimă sentimente, gânduri și stări interioare, fiind uneori mai sugestiv decât limbajul articulat. De la cântecele de leagăn până la cântecele de nuntă sau bocetele funerare, cântecul a fost mereu un mod de exprimare a emoțiilor colective;
- **Funcția estetică și expresivă.** Prin îmbinarea sunetului cu poezia, cântecul devine o creație artistică complexă. M. Stoica [22] îl definește ca „o creație născută din combinația perfectă dintre muzică și poezie”, iar D. Salade și R. Ciurea [20] subliniază unitatea organică dintre text și melodie;
- **Funcția formativă și educativă.** Cântecul în Grecia Antică era utilizat ca mijloc educațional. Copiii învățau să cânte înainte de a cunoaște scrisul sau socotitul, pentru că *muzica era considerată o pedagogie a sufletului* [24]. Și astăzi cântecul dezvoltă auzul muzical, memoria, creativitatea, precum și capacitatea de exprimare emoțională;
- **Funcția spirituală.** Cântecul este legat de sacru și de dimensiunea religioasă a vieții. Tradițiile populare și textele biblice au folosit mereu cântul ca formă de rugăciune și comuniune. Sfântul Augustin sintetiza acest rol prin celebra afirmație: „Qui cantat, bis orat” („Cine cântă, se roagă de două ori”).

**Cântecul în istoria culturii muzicale.** De-a lungul istoriei cântecul a fost prezent atât în forme populare, cât și în creațiile savante. Tradiția *bel canto* din Italia (secolele XVII–XIX) a rafinat tehnica vocală, punând accent pe expresivitate, respirație și claritatea textului [6; 15]. În paralel, folclorul a păstrat cântecul ca expresie a comunității, transmițând valori și tradiții între generații.

Vocea a rămas, astfel, un instrument central al culturii muzicale. Ea nu doar reproduce sunete, ci creează o legătură directă între sufletul cântărețului și cel al ascultătorului. Muzica vocală, prin intimitatea și forța ei expresivă, continuă să fie cea mai apropiată formă artistică de ființa umană.

Cântecul, ca primă formă de artă, este inseparabil de dezvoltarea culturii și spiritualității umane. Vocea, instrument natural și viu, exprimă atât emoția, cât și gândirea, fiind calea prin care omul comunică, creează și se înalță spiritual. În pedagogia muzicală, cântecul rămâne un mijloc fundamental de formare artistică și personală, contribuind la dezvoltarea armonioasă a individului și a comunității.

**Pedagogia vocală și școlile de canto.** Pedagogia vocală reprezintă ansamblul metodelor și principiilor prin care se formează și se dezvoltă vocea umană ca instrument artistic. Ea presupune nu doar cunoașterea mecanismelor fiziologice, ale emisiei vocale, ci și transmiterea tradițiilor interpretative și cultivarea expresivității. Vocea, fiind un instrument viu, necesită o pedagogie specială, ce îmbină știința cu arta, rațiunea cu sensibilitatea.

Încă din Antichitate muzica vocală ocupa un rol central în educație. Roma antică distinge între *vocefieri* (perfecționarea calității sunetului), *phonaseii* (calitatea vocală) și *vocales* (intonarea justă). În Evul Mediu și Renaștere, școlile monastice și universitare au contribuit la formarea cântăreților, iar tratatele de cânt din secolele XIII–XVI au fixat primele reguli privind respirația, intonația și igiena vocală [17].

Perioada *Ars Antiqua* și apoi *Ars Nova* marchează dezvoltarea notației muzicale și a preocupării pentru ornamentație și tehnica respirației. În Renaștere și Baroc, cântul devine o artă rafinată, iar principiile pedagogice se diversifică. Giulio Caccini (1545–1618), în lucrarea *Nuove musiche*, propunea o cântare expresivă, orientată spre claritatea versurilor și evitarea ornamentelor excesive [15].

Cea mai importantă tradiție pedagogică s-a dezvoltat în Italia, odată cu apariția *bel canto*-ului. Acesta se caracterizează prin frumusețea liniei melodice, omogenitatea registrelor, flexibilitatea vocii și ex-

presivitatea naturală. Pedagogi ca Francesco Lamperti [14] și, mai târziu, Gilbert-Louis Duprez [6] au formulat principii tehnice fundamentale: respirația amplă și controlată, vocalizele progresive, trecerea insesizabilă între registre și evitarea forțării sunețelor grave. Bel canto-ul italian a dominat întreaga Europă în secolele XVIII–XIX, influențând puternic școala franceză, germană și spaniolă.

În secolul XIX Franța a resimțit puternic influența operei italiene. Pentru a contracara criza competenței vocale, o echipă de muzicieni francezi a realizat *Méthode de chant du Conservatoire* (1803), inspirată din bel canto, dar adaptată specificului francez [2].

Această metodă puna accent pe cantabile, pronunție clară, frazare și stăpânirea ornamentelor. Baccilly, în *Remarques curieuses sur l'art de bien chanter* (1668), anticipase deja aceste principii, subliniind importanța dicției și a expresiei textului francez [15].

Secolul XIX marchează afirmarea școlilor naționale, sub influența revoluțiilor culturale. Germania și Spania au preluat principiile bel canto-ului, dar le-au adaptat la specificul limbii și repertoriului local. În același timp, marii compozitori ai epocii – Gluck, Mozart, Verdi, Wagner – au ridicat opera la nivelul de „dramă lirică totală”, ceea ce a impus cântăreților o pregătire complexă, atât tehnică, dar și estetică.

Pedagogia vocală a evoluat astfel spre o sinteză între tehnică și expresivitate, între disciplina riguroasă și libertatea creatoare. În secolul XX cercetări științifice, precum cele ale lui Raoul Husson [10], au aprofundat studiul aparatului vocal, oferind o bază medicală și acustică pentru predarea cântului.

Pedagogia vocală modernă se bazează pe câteva principii fundamentale:

- Respirația corectă, profundă și controlată, ca suport al sunetului;
- Omogenizarea registrelor, prin treceri fine și naturale;
- Dicția și claritatea textului, care dau expresivitate cântului;
- Expresivitatea și interpretarea artistică, dincolo de corectitudinea tehnică;
- Igiena vocală, necesară menținerii sănătății aparatului fonator.

În formarea studentului, repertoriul divers, audițiile critice și compararea interpretărilor marilor artiști contribuie la dezvoltarea unei culturi vocale autentice [24].

Pedagogia presupune o colaborare activă între profesor și student, în care munca tehnică este du-

blată de formarea sensibilității și a personalității artistice.

De la primele forme medievale până la rafinamentul bel canto-ului și cercetările moderne, pedagogia vocală a evoluat constant, păstrând însă aceleași idealuri fundamentale: frumusețea sunetului, expresivitatea artistică și formarea integrală a cântărețului. Vocea nu este doar un instrument, ci expresia vie a personalității, iar pedagogia vocală reprezintă arta și știința de a o cultiva în armonie cu tradiția și sensibilitatea individuală.

**Rolul profesorului și al studentului în formarea culturii vocale.** Procesul de formare a culturii vocale presupune o relație de parteneriat între profesor și student, bazată pe responsabilitate, dialog și colaborare. Profesorul nu este doar un transmițător de cunoștințe tehnice, ci un mentor care ghidează dezvoltarea artistică și personală a studentului.

Profesorul de canto are un rol determinant în conturarea culturii vocale a studentului. El asigură:

- Transmiterea tehnicii corecte: respirație, emisie vocală, dicție, omogenizarea registrelor;
- Formarea gustului estetic: alegerea repertoriului, orientarea spre valori autentice;
- Cultivarea expresivității: stimularea creativității și a capacității de a transmite emoție;

Consilierea psihologică și artistică. Profesorul trebuie să fie și un sprijin moral, pentru că vocea este strâns legată de emoțiile și echilibrul interior ale interpretului [10; 17].

Studentul are la rândul său un rol activ. El nu este un receptor pasiv, ci un participant responsabil în procesul de formare. Câteva dimensiuni esențiale sunt:

- Autoformarea. Exersarea zilnică, responsabilă, aplicarea consecventă a recomandărilor profesorului;
- Autocunoașterea. Conștientizarea limitelor și calităților proprii voci;
- Atitudinea creativă. Asumarea interpretării personale, nu doar reproducerea mecanică a repertoriului;
- Motivația interioară - dorința autentică de a progresa și de a transforma cântul într-un act de artă și de cultură [9].

Succesul procesului formativ depinde de calitatea colaborării dintre profesor și student. Profesorul trebuie să fie un model artistic și etic, iar studentul un discipol deschis și receptiv. Această relație dinamică asigură nu doar transmiterea unor cunoștințe tehnice, ci și formarea unei culturi

vocale autentice, capabile să îmbine tradiția cu expresivitatea personală.

Formarea culturii vocale nu poate fi realizată unilateral. Profesorul oferă instrumentele și direcția, iar studentul contribuie cu efortul, creativitatea și dorința de a deveni interpret. Numai prin această colaborare cultura vocală se poate constitui ca finalitate a educației muzicale, integrând atât dimensiunea tehnică, cât și cea spirituală și estetică.

**Cultura vocală ca finalitate a educației muzicale.** Educația, în sens larg, reprezintă atât un proces, cât și un produs: un drum de formare și dezvoltare continuă și, totodată, rezultatul acestui parcurs. În plan artistic, educația muzicală are ca obiectiv central formarea unei culturi muzicale, parte integrantă a culturii spirituale, iar în mod particular, consolidarea unei culturi vocale autentice.

Finalitatea educației constă în valorile și scopurile pe care procesul formativ le urmărește. I. Neacșu [16] arată că finalitatea oferă direcția și sensul întregii activități educaționale. Fără o finalitate clară, mijloacele și metodele pedagogice își pierd relevanța. În cazul educației muzicale, finalitatea o constituie formarea culturii muzicale și vocale, ca expresie a dezvoltării spirituale și estetice a omului.

D. Kabalevski [12] susține că nivelul de cultură muzicală nu se reduce la cunoașterea notelor sau la stăpânirea tehnicii, ci presupune o relație vie cu muzica – capacitatea de a percepe și a trăi mesajul sonor, de a recunoaște stiluri, de a simți și a transmite emoția artistică. Or, finalitatea educației muzicale se regăsește în dezvoltarea sensibilității și a conștiinței estetice.

Astfel, cultura vocală nu este doar un set de deprinderi tehnice (respirație, dicție, emisie vocală), ci finalitatea educației muzicale, prin care se realizează unitatea dintre cunoaștere, sensibilitate și expresivitate. Ea presupune dezvoltarea unor calități precum muzicalitatea, memoria, timbrul, expresivitatea, dar și atitudini precum motivația, voința, interesul și deschiderea către valori artistice universale [7].

Cultura vocală contribuie la formarea personalității prin mai multe dimensiuni:

- **Dimensiunea estetică**, cultivarea gustului artistic, a expresivității și a sensibilității pentru frumos;
- **Dimensiunea educativă**, dezvoltarea memoriei, a disciplinei, a capacității de concentrare și a responsabilității în actul interpretativ;
- **Dimensiunea spirituală**, cântecul ca formă de comuniune, ca „rugăciune” și mijloc de apropiere de valori înalte.

Muzica este o cale privilegiată de comunicare între sufletul omului și univers, iar cultura vocală reprezintă concretizarea acestei relații, prin expresivitatea vocii [8]. H. H. Neuhaus și alți pedagogi atrag atenția asupra faptului că interpretarea vocală este un act de creație personală, ce reflectă nu doar tehnica, ci și nivelul de cultură generală și spirituală a interpretului.

Cultura vocală, ca finalitate a educației muzicale, nu se reduce la tehnica de cânt, ci presupune formarea unei personalități armonioase, sensibile și creatoare. Ea constituie o punte între tradiție și inovație, între valori naționale și universale, între artă și spiritualitate. În acest sens, vocea devine nu doar un instrument artistic, ci un vehicul al culturii și al educației, mijlocind transmiterea valorilor către noile generații.

**Rolul educației în dezvoltarea artistică și spirituală.** Educația are un rol fundamental în formarea personalității umane, fiind procesul prin care se transmit valori, cunoștințe și atitudini. În plan artistic și spiritual, educația acționează ca o forță transformatoare, ce modelează sensibilitatea, stimulează creativitatea și apropie individul de valori universale.

Educația artistică nu se limitează la predarea tehnicilor sau la transmiterea unor cunoștințe teoretice, ci urmărește formarea unei conștiințe estetice. Prin contactul cu muzica, literatura, artele vizuale sau teatrul, individul își dezvoltă capacitatea de a percepe frumosul și de a se exprima creativ. După cum subliniază Kabalevski [12], educația muzicală „cultivă cugetul și sufletul”, fiind o cale de dezvoltare a sensibilității morale și spirituale.

Muzica, fiind parte a educației artistice, are o puternică dimensiune spirituală. Ea nu este doar un fenomen estetic, ci și o formă de rugăciune și comuniune. Rousseau [19] vedea cântecul ca pe o expresie originală a umanității.

Prin funcțiile sale formative, educația artistică contribuie la dezvoltarea integrală a personalității. Ea modelează memoria, atenția, voința și disciplina, dar și dimensiunile afective și spirituale. Muzica, prin educație, devine o „știință a sufletului”, un mod de a echilibra dimensiunea rațională și cea emoțională a ființei [7].

Astfel, educația artistică are un rol dublu: pe de o parte dezvoltă capacități cognitive și estetice, pe de altă parte formează conștiința spirituală, deschizând individul către valori superioare. În plan educațional, cultivarea valorilor naționale ajută la

consolidarea identității culturale și la înțelegerea rădăcinilor propriei comunități. Cultura muzicală și vocală se construiesc printr-un dialog permanent între specificul național și orizontul universal al artei. Fiecare popor își exprimă identitatea prin cântecele și tradițiile sale, dar în același timp, aceste valori se încadrează într-o cultură globală a umanității.

Cântecul popular și tradițiile vocale sunt expresia cea mai autentică a spiritului unui popor. Ele transmit experiențe de viață, credințe, ritualuri și emoții colective. Folclorul românesc, spre exemplu, a stat la baza creației unor mari compozitori precum Enescu sau Bartók, care au transformat motivele populare în opere de valoare universală.

Arta vocală academică, dezvoltată prin tradiții precum *bel canto* italian, repertoriul german sau creațiile franceze, a generat un patrimoniu de valoare universală. Studenții și interpreții vocali intră în contact cu acest repertoriu pentru a înțelege limbajele muzicale internaționale și pentru a se forma într-un cadru artistic comun tuturor culturilor. Kaba-levski [12] sublinia că educația muzicală trebuie să formeze un om „deschis către lumea întreagă”, capabil să înțeleagă și să trăiască frumusețea artei universale.

Rolul educației în dezvoltarea artistică și spirituală este acela de a transforma potențialul natural al individului în creativitate și sensibilitate autentică. Ea devine puntea dintre dimensiunea rațională și cea emoțională, dintre cultură și spiritualitate, pregătind terenul pentru formarea unei culturi vocale ca expresie a personalității integrale.

**Concluzii.** Analiza conceptelor de cultură, cultură muzicală și cultură vocală demonstrează că nu pot fi privite separat, ci într-o relație organică și complementară. Cultura generală reprezintă fundamentul intelectual și spiritual al personalității, cultura muzicală dezvoltă sensibilitatea estetică și capacitatea de a percepe și interioriza valorile sonore, iar cultura vocală constituie expresia practică și vie a acestor acumulări, prin intermediul celui

mai apropiat și natural instrument – vocea umană. De-a lungul istoriei, de la filosofii Antichității până la pedagogii și muzicienii contemporani, muzica a fost considerată un fenomen universal, indispensabil existenței omului. Platon a subliniat rolul ei formativ și moral, Rousseau a arătat că muzica a precedat limbajul articulat, iar Gagim a evidențiat dimensiunea sufletească și spirituală a fenomenului muzical. Muzica a îndeplinit mereu funcții esențiale – estetice, formative și spirituale, contribuind la formarea personalității umane și la consolidarea comunităților.

Cântecul și vocea, primele forme de expresie artistică ale omului, au însoțit viața individuală și colectivă din cele mai vechi timpuri, transformându-se într-un mijloc privilegiat de comunicare, educație și rugăciune. Vocea, instrument viu și unic, devine canalul direct de transmitere a emoției și al legăturii dintre individ și univers.

Pedagogia vocală, structurată de-a lungul secolelor prin tradiția *bel canto*-ului italian, prin școlile franceză, germană și spaniolă, dar și prin contribuțiile cercetărilor moderne, reprezintă fundamentul cultivării acestui instrument natural. Ea îmbină tehnica și expresivitatea, disciplina și creativitatea, oferind cântărețului mijloacele necesare pentru a transforma vocea într-un act artistic autentic.

În acest cadru, cultura vocală se conturează ca finalitate a educației muzicale: o sinteză între cunoaștere, sensibilitate, tehnică și expresivitate. Ea nu se limitează la perfecționarea unor deprinderi tehnice, ci implică dezvoltarea unei personalități armonioase, capabile să transmită valori artistice și spirituale. Cultura vocală este, în acest sens, un mijloc prin care arta se unește cu educația, iar individul se leagă de comunitate și de patrimoniul cultural universal.

Așadar, muzica, în general, și cultura vocală, în particular, nu constituie doar discipline de studiu, ci dimensiuni fundamentale ale existenței umane. Ele modelează sufletul, dezvoltă gândirea și creativitatea, cultivă sensibilitatea și transmit valori perene către generațiile viitoare.

#### REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

1. BABII V. Relația dintre ideal și real în contextul educației muzicale. În revista: *Tradiționalism și modernism în educație: realitate și deziderate*, 2003, p. 136-140. ISSN 9975-932-41-X.
2. BEGHELLI M. *I trattati di canto. Una novità del Primo Ottocento*. publicație a Departamentului de Istorie a Muzicii al Institutului Istoric German din Roma: Historischen Instituts in Rom, 2013, Vol. 50. ISBN 978-3-7618-2136-7

3. BERNȘTEIN L. *Cum să înțelegem muzica?* Chișinău: Editura Hyperion, 1991, p. 165.
4. COTEANU I., SECHE L., SECHE M. *Dicționar explicativ al limbii române*. București: Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1984.
5. CRAINIC N. *Zile albe, zile negre. Memorii*. București: Editura Floare albă de colț, 1991, p. 240.
6. DUPREZ G.-L. *L'art du chant*. Berlin : A.M. Schlesinger, 1846.
7. GAGIM I. *Știința și arta educației muzicale*. Chișinău: Editura Arc, 2007, p. 222. ISBN 978-9975-61-423-8.
8. GAGIM I. *Dimensiunea psihologică a muzicii*. Iași: Editura Timpul, 2003, p. 276. ISBN 973-612-049-X.
9. GAGIM I. *Omul în fața muzicii*. Bălți: Presa Universitară Bălțeană, 2000, p. 105. ISBN 9975-9555-5-X.
10. HUSSON R. *Vocea cântată*. București: Editura Muzicală a Uniunii Compozitorilor din Republica Socialistă România, 1968, p. 256.
11. IONESCU E. *Sub semnul întrebării*. București: Humanitas, 1994.
12. KABALEVSKI D. *Cultivarea cugetului și sufletului*. Chișinău: Editura Lumina, 1987.
13. KERIM S. Marea soprană Mariana Nicolesco a fost numită Ambasador Onorific UNESCO. În revista: *Formula AS*, nr. 1077, 2013. ISSN 1220-6800.
14. LAMPERTI, F., *The Art of Singing*. G. Schirmer Inc., New York, 1890.
15. LAURENTI J.-N. *Bacilly et les Remarques curieuses sur l'art de bien chanter*. Tours: Centre d'Études Supérieures de la Renaissance (Université de Tours, CNRS/UMR 7323), 2020, p. 160. ISSN 2107-6820.
16. NEACȘU I. *Ghidul general de evaluare și examinare*. Iași: Univers Didactic, 1996.
17. PINGHIREAC E. *Arta cântului vocal*. București: Editura Fundației „România de Măine”, 1999.
18. RĂDUCANU M. D. *Metodica studiului și predării pianului*. Iași: Editura Muzicală, 1982.
19. ROUSSEAU J.-J. *Eseu despre originea limbilor*. Iași: Editura Polirom, 1999.
20. SALADE D., CIUREA R. *Educația prin artă și literatură: Studii*. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1973.
21. SAVA I., VARTOLOMEI L. *Dicționar de muzică*. București: Editura Științifică și Enciclopedică, 1979.
22. STOICA M. *Psihologia personalității*. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1996.
23. USCĂTESCU C. R., *Arta cântului*. București: Editura Muzicală, 1989, p. 141.
24. VACARCIUC M. *Dimensiunea spirituală a cântului. Monografie*. Univ. Ped de Stat „Ion Creangă”. Ed. a 2-a. Chișinău: S. n., 2017 Chișinău: Tipogr. “Garamont-Studio”. 225 p., ISMN 979-0-34800312-2. ISBN 978-9975-136-44-0, 2017.
25. АСАФЬЕВ Б. В. *Речевая интонация*. Издательство Музыка, Москва-Ленинград, 1965.
26. DMITRIEV Л. Б. *Основы вокальной методики*. Москва: Музыка, 1968, p. 675.
27. НЕЙГАУЗ Г. *Об искусстве фортепианной игры*, Москва: ed. 5. Музыка, 1988.
28. STANISLAVSKI K. S. *Мастерство актера в терминах и определениях: Учебное пособие для театральных вузов*. Москва: Издательство Советская Россия, 1961, p. 519.